

Forstenet
søpindsvin



Fortid – fortid – fortid

Tid: 70 millioner år siden

Aftstand fra dig: 700 meter (forklaring på side 16-17)

Periode: kridttid (140-65 mio. år siden)

Det danske område: helt dækket af hav

Mosasaur

Mærkelige dyr på havets mudderbund

De sidste 35 millioner års varme, fred og fordragelighed har resulteret i mærkelige eksistenser. Vi bringer en eksklusiv reportage fra det dybeste dybe.

Kalkskallerne fra døde plante- og dyre-plankton, især *Coccolit*-alger, der trives rigtig godt i varmen, daler ned og dækker havbunden. Efterhånden dækker et tykt lag blødt mudder af kalkskaller hele havbunden, og det er ikke det nemmeste sted at overleve.

Hvis man ikke er specialbygget til forholdene, synker man ned i muddret. Søpindsvinet, som vi ellers finder på mere hård havbund, ser ud til at klare sig fint på det bløde underlag. De runde dyr har store pigge, som de både kan bruge som styler i det bløde mudder og som en slags padler, når de bevæger sig.

Ved siden af søpindsvinet finder man armfodder, der ligner en slags muslinger. På smarteste vis er deres skal blevet afrundet, så de ligger stabilt i det bløde mudder.

Nogle dyrearter har udviklet fødder, der kan holde fast i den bløde bund, og andre hæfter sig fast med en lille stilk. Andre igen er helt tynde og flade, så de ikke synker ned i muddret. Virkeligheden her på den

bløde havbund overgår fantasien, når det gælder om at finde på måder at overleve på. Man må tilpasse sig på helt sin egen måde – eller forsvinde.

Skaller fra døde dyr

Det bløde mudder, som søpindsvinene og de andre besynderlige eksistenser bevæger sig rundt i, er lavet af rester fra andre dyr.

Det dejligt varme vejr, der har hersket de sidste 30 millioner år, og som ser ud til at fortsætte uforstyrret, er lige noget, alger og plankton kan lide. Skaller fra de mikroskopiske dyr synker til bunds i havet og har efterhånden skabt et flere hundrede meter dybt lag af dette skal-mudder.

Laget vokser

Hverken søpindsvin, der har vænnet sig til den bløde bund, eller andre særlige livsformer og bakterier, der lever af nedsunkne alger, har grund til bekymring.

Som det ser ud lige nu, vil laget af det dybe skalmudder blot vokse og blive endnu tykkere.

Dræberøgle regerer uden konkurrence – konkurrenter bliver ædt

Mosasuren, den store, vandlevende rovøgle, er en effektiv og nådesløs jæger, og havets andre dyr er i evig fare. Nu er den også observeret i det danske område af kridthavet.

Den op til 15 meter lange og effektive dræbermaskine svømmer hurtigt gennem vandet, og »æd eller bliv ædt« er reglen i kridthavet. Bare ikke for mosasuren selv. Hvem skulle nemlig kunne jage, dræbe og æde den?

Det eneste, en stor mosasaur behøver at frygte, er en anden mosasaur, der er endnu større. Som det ser ud lige nu, her cirka 4.480 millioner år efter at Jorden blev skabt, er der intet, der tyder på, at noget kan forstyrre og røkke ved mosasurens titel som konge af kæmpehavet.

Fra landdyr til havdyr

Mosasuren, der 35 millioner år tidligere var et landdyr af varan-familien, har fuldstændig tilpasset sig livet i havet. Ben, fødder og tær er nu omdannet til luffer, og den nærmest flyver gennem vandet med kraftige slag fra halen. Kraniet er mere end en meter langt, og de store, kegleformede tænder skærer gennem



Mosasaur-tand

både kød og knogler. Med en ekstra bevægelig underkæbe og tænder i ganen kan den vride og dreje sit bytte for at sluge det med hovedet forrest. Mosasuren spiser både hajer, blæksprutter og selv mindre familiemedlemmer. Ingen kan vide sig sikker.

Stort som mosasuren selv er dens kongerige. Kæmpehavet dækker det meste af Europa, og næsten hele det danske område er hav. Vejruksigten bringer andetsteds på siden en opsamling på vejr-situationen her og nu og for de kommende millioner år.

Men som det ser ud lige nu, tyder intet på forandringer i den nærmeste fremtid, der kan svække mosasurens magt i dybet.

Vejret

Vedvarende varme

Hedebølge og intet tegn på temperaturskifte. Der er ikke længere forskel på pol og ækvator.

De sidste 35 millioner år har det været meget varmt, og der er ingen is at observere på polerne grundet varmen. Det giver en høj vandstand. Faktisk er det efterhånden så varmt på Jorden, at der ikke er den store temperaturforskelle mellem området ved ækvator og polerne i syd og nord.

De store havbunde, der udvider sig, ved at pladerne bevæger sig fra hinanden, får vulkaner til at skyde op mellem oceanbundspladerne.

Vulkanudbrud giver masser af CO₂ og andre gasser, der holder på Jordens varme, og dermed ser det gode og solrige vejr ud til at fortsætte uforstyrret i lang tid endnu, så vidt vi kan vurdere. Vi forventer fortsat meget lidt nedbør over landområderne.



Mosasaur-kranium

